

Види покарання за часів правління Марії I Тюдор

Марія Тюдор (1516–1558 рр.) – перша, хоча і не найзнаменитіша королева з династії Тюдорів. Її коротке правління випало на переломний момент в історії Англії, коли для відновлення фінансового господарства країни, доведеного до занепаду реформами Генріха VIII і Едуарда VI, потрібно було проведення негайних і жорстких заходів та покарань.

Вивченням історії Європи XVI ст., у тому числі й правління Марії I Тюдор, займалися багато науковців. Вагоме місце дослідження періоду правління Марії I посідає у працях таких великих істориків, як Ст. Доуел, К. Холл, Г. Стабс, У. Тайлер, Ю. Соусова [5]. Види покарань, що застосовувались у період правління Марії Тюдор, вивчали Н. Басовська [1], К. Еріксон [2], І. Казаков [3], В. Штокмар [6] та Б. Тененбаум [5].

Незважаючи на величезну кількість досліджень в зарубіжній історіографії, вітчизняною історичною наукою досліджено далеко не всі аспекти покарань за порушення закону в часи правління Марії I Тюдор. Цим і зумовлена актуальність даного дослідження.

Мета статті – дослідження усіх видів покарань, які застосовувала Марія I Тюдор в період свого правління Англією у першій половині XVI ст.

Марія Тюдор – королева Англії з 1553 р., що правила на рубежі між Середньовіччям та раннім Новим часом. На правлінні Марії історія Тюдорів не закінчилася, проте, ця жінка зробила приголомшливий зигзаг, відмовившись від політики батька та повернувши у несподівану для всіх сторону – сторону контрреформації.

Вся справа в тому, що для династії Тюдорів в цілому характерна підтримка раннього капіталізму і реформації, при цьому підтримка розумна, без крайнощів. І звичайно ж, суперництво з Іспанією та Францією. При Марії ж все було навпаки – вона, по суті, намагалася «зупинити час», піднявши прапор контрреформації [1, с. 22].

Такого роду політику можна намагатися здійснити виключно прямим насильством. До цього вдалася Марія, яка увійшла в історію з моторошним прізвиськом Марія Тюдор – Кривава.

Посівши трон, Марія перейшла до переслідування та масових страт протестантів. Багато з них було спалено на вогнищах, а велика кількість інших опинилися в тюрмах або у засланні [1, с. 69].

Проте, отримане нею прізвисько «Кривава» досить переоцінено, адже за її правління було страчено близько 350 людей, при тому, як за правління Генріха VIII була страчено 72 000 тисячі людей, а за її сестри Єлизавети – 89 000 тисяч. Тобто, «Кровава Мері» знищила в 250 разів менше людей, ніж її батько, та в 310 разів менше, ніж її сестра. При Марії I страчували лише протестантів, що були представниками еліти, таких як Томаса Кранмера і наближених до нього людей, а не масово зганяли на страту людей, що не відповідали її віросповіданням [1, с. 72].

У середні XVI ст. за порушення законів і звичаїв англійського королівства передбачалися різні види покарань. Головними в системі останніх, за часів загального права, вважалися смертна кара, спалювання, позбавлення кінцівок, тюремне

ув'язнення, конфіскація майна. Інші – такі як висилка з королівства, виставляння до ганебного стовпа і схожі з ними різні покарання у вигляді будь-яких поневірянь і обмежень, а також безчестя, вважалися дрібними. Визнати винним в скоєнні злочину та призначити будь яку міру покарання міг король (або ж, королева) та суд. Однозначно встановлених мір покарання за ту чи іншу провину не було, і вирoki за один і те й самий злочин часто сильно відрізнялися, хоча існували загальні правила, в рамках яких зазвичай і виносився вердикт. Існуюча система покарань в середньовічній Англії не являла собою усталену форму, оскільки не носила закінчений характер [3, с. 88].

Основними видами покарань в часи правління Марії I Тюдор були смертна кара та позбавлення кінцівок [5, с. 112]. Призначалися такі види покарань найчастіше за зраду короні, вбивство, грабіж, розбій та браконьєрство. Додатковими видами покарань були тюремне ув'язнення, конфіскація майна та штраф. Призначалися вони за мілкі крадіжки, земельні тяжби в межах лену, потрави й інші конфлікти між селянами, тобто за «все, що не було замахом на «королівський світ» і власність короля» [2, с. 44]. Проте, поділ на дрібну і велику крадіжку був досить умовним, і покарання за них багато в чому могли залежати від настрою суду, оцінки вартості вкраденого та інших обставин.

Смертна кара – найпопулярніший вид покарання, який Марія I застосовувала щодо протестантів. Основними її видами були:

– *Обезголовлення*. Цей вид смертний страти відомий всім і проіснував у Англії дуже довго. До відсікання голови зазвичай присуджували дворян. Засуджений, лежачи, клав голову на колоду, не більше шести дюймів завтовшки, що робило кару вірніше і легше.

– *Повішання*. Цей вид страти на відміну від обезголовлення, вживався до злочинців із незначного роду, тобто до простого народу. Засуджений до шибениці повинен був мати 3 мотузки: перші 2 товщиною в мізинець, називалися тортузами, були забезпечені петлею і служили для того, щоб задушити засудженого. Третя називалася жетоном або кидком. Вона служила тільки для скидання засудженого до шибениці.

– *Спалювання*. У середні віки фанатизму не було меж, він змушував запалюватися багаття у всій Європі, у тому числі і в Англії початку XVI ст. Зазвичай багаття було чотирикутним на вигляд, зі стовпом, до якого прив'язували покараного. До вогню засудженого вели в сірому одязі, прив'язували до стовпу та в результаті спалювали.

– *Четвертування*. Одна з жорстоких страт, яку тільки можна собі уявити. До четвертувати засуджували тих, хто робив замах на життя королевичів. Засудженого за кінцівки прив'язували до коней. Якщо коні не змогли розірвати нещасного, то кат робив розрізи, щоб прискорити страту. Хотілося б відзначити, що четвертувати передували болісні тортури. Щипцями виривали шматки м'яса з стегон, грудей та литок.

– *Саджання на кіл*. Ця жахлива дика страта прийшла у Англію зі сходу. Суть цієї страти полягала в тому, що людину клали на живіт, один сідав на нього, щоб не дати йому поворухнутися, інший тримав його за шию. Людині вставляли в задній прохід кіл, який потім вбивали за допомогою калатала; потім вбивали кілок у землю. Вага тіла змушувала увійти його глибше і нарешті він виходив під пахвою або ж між ребер.

– *Утоплення*. Всі хто виголошував ганебні лайки чи заклики проти корони підлягали покаранню. Так дворяни повинні були сплатити штраф, а ті хто був з простого народу підлягали утопленню. Цих нещасних клали в мішок, обв'язували мотузкою і кидали в річку.

Також за часів Марії I Тюдор застосовувались покарання, що не відбирали в людини життя, просте залишали її калікою:

– *Позбавлення кінцівок*. Під цим покаранням розглядається відрубання злочинцю пальців, рук та ніг, що мало на меті заподіяння покараному особі фізичного болю або каліцтва.

– *Бичування*. Бичування одне з найжорстокіших, і самих принизливих покарань. Зазвичай знаряддям для такого покарання був батіг посилений шкіряними ремінцями або залізними ланцюгами, що при нанесенні ударів часто не тільки розривали шкіру злочинця до м'яса, а й ламало йому кістки.

– *Осліплення*. Застосовувалося в основному до людей знатного роду, яких побоювалися, але не наважувалися погубити. Найпопулярнішим способом виконання покарання був струмінь окропу або розжарене до червоного залізо, яке проводили перед очима поки вони не зваряться.

– *Обрізання вух*. Обрізали вуха в основному у злодія або вправного шахрая. Зазвичай відрізали ліве вухо. Якщо злодій здійснив 3 значних злочини, то йому загрожувала смертна кара.

– *Виривання зубів*. За часів Марії I Тюдор виривали зуби у тих, хто в піст їв м'ясо.

– *Позбавлення волі*. Злочинця ізолювали від суспільства шляхом поміщення у визначені законом заклади зі спеціальним режимом тримання для його виправлення і перевиховання, а також з метою попередження здійснення ним нових злочинів на певний встановлений судом чи короною строк.

– *Конфіскація майна*. Полягала вона в примусово-безоплатному вилученні у власність корони всього або частини майна, яке є власністю засудженого.

– *Штраф*. Грошове стягнення на користь корони, що призначалося за дрібний злочин.

Отже, Англія за часів правління Марії I Тюдор була багата на розмаїття покарань за різні види злочинів. Найпопулярнішим видом покарання була смертна кара, до якої злочинця засуджував суд або ж корона. Цей період славився застосуванням усіх видів смертної кари до протестантів, яких Марія I палко переслідувала та знищувала, відновивши на Англійських землях Папську владу.

Саме тому ця королева отримала прізвисько Кривавої – Марія поливала Англійську землю протестантською кров'ю, змушуючи народ відвернутися від неї та стати на сторону її сестри Єлизавети I, що в результаті не стала для нього розчаруванням та вивела Англію на новий рівень, розпочинаючи її «Золотий вік».

Список використаних джерел та літератури:

1. Басовская Н. Мария Тюдор: кровавый символ / Н. Басовская. URL: <https://www.litres.ru/nataliya-basovskaya/mariya-tudor-krovavyu-simvol/>

2. Эриксон К. Мария Кровавая / К. Эриксон. URL: <https://www.rulit.me/books/mariya-krovavaya-read-1254-1.html>

3. Казаков И. О формах и методах становления Тюдоровского абсолютизма / И. Казаков // Самарский научный вестник. – 2013. – Вып. № 4(5). – С. 87–90.

4. Соусова Ю. Финансовая политика Марии Тюдор (1553–1558 гг.) / Ю. Соусова // Преподаватель XXI века. – 2013. – Вып. 2. – С. 264–269.

5. Тененбаум Б. Великие Тюдоры. «Золотой век» / Б. Таненбаум. – М. : Эксмо, 2014. – 416 с.

6. Штокмар В. История Англии в средние века / В. Штокмар. – СПб. : Алетейя, 2005. – 203 с.; ил.

Тарнавська Марія Петрівна
магістрантка історичного факультету,
Житомирський державний університет ім. І. Франка

Основні положення Кримінального кодексу Франції 1810 року

У кінці XVIII – початку XIX ст. західне кримінальне право вступило в третій етап свого розвитку – період гуманізації. Цей період характеризується пом'якшенням, лібералізацією кримінального права. Такий перехід був підготовлений класичною школою кримінального права. Єдиним джерелом кримінального права визнається кримінальний закон. Основним принципом кримінального права проголошується: «немає злочину, немає покарання без вказівки в законі». Кримінальне покарання має бути засноване на законі. Судді можуть бачити злочин тільки в тому, що закон вважає таким, вони можуть застосовувати тільки ті покарання, які встановлені законом. Аналогія закону і аналогія права заборонялися. Судді втратили майже необмежене право доповнювати закон, змінювати його зміст, робити при тлумаченні натяжки і відступи від закону, що призводило до суддівського свавілля і жорстокості.

Джерелами дореволюційного французького права були звичаєве право, королівські ордонанси, здебільшого римське і канонічне право. У 1791 р. Установчими зборами було прийнято перший французький кримінальний кодекс. Згодом, він був замінений Кримінальним кодексом, прийнятим в 1810 р., в епоху Першої імперії Наполеона, що діяв до 1994 р.

Кримінальний кодекс 1810 р. загалом та окремі його аспекти досліджували: Е. Еннерс, Ф. Решетніков, С. Боботов, А. Трачевський, А. Артюхіна, А. Крилова, Д. Макачук, Д. Малиновський, О. Сотула.

Мета статті – проаналізувати основні положення Кримінального кодексу Франції 1810 р.

Кодекс був створений на основі прогресивних ідей, сформульованих в Декларації прав людини та громадянина 1789 р. За нею, що стосується кримінального права, то закон має право забороняти діяння, шкідливі для суспільства, допускається все, що не заборонено законом. Закон є вираженням спільної волі, він повинен бути однаковим для всіх, інколи захищати, інколи карати – проголошено у шостій статті [4].

Кодекс складається з Попередніх постанов і чотирьох книг. Разом з попередніми постановами перші дві книги становлять Загальну частину КК. У ній розглядаються загальні питання, призначення покарань, їх види і як виникає кримінальна відповідальність. Третя і четверта книги складають Особливу частину кодексу, де наводяться конкретні види злочинних діянь [2, с. 3].

У Кримінальному кодексі були закріплені нові принципи права, дані під час Великої революції: принципи юридичної рівності, пропорційності покарань і